

OBSAH :

EKONÓMIA :

O štáte a menovej slobode
Richard Ebeling

EURO :

S eurozónou na večné časy?
Peter Gonda

SAMOSPRÁVA :

Samosprávy a infozákon
Ondrej Dostál

VEREJNÁ KOMISIA :

Reforma vzdelávania je vecou
celej spoločnosti Zuzana Zimenová

O ŠTÁTE A MENOVEJ SLOBODE Richard Ebeling

Jednou z hlavných výhod ekonomickej slobody je to, že decentralizuje negatívne dôsledky, ktoré môžu vyplynúť z ľudského omylu. A platí, že je oveľa pravdepodobnejšie, že omyly, ktorých sa dopustili centrálni plánovači, ovplyvnia ekonomiku ako celok.

Centralizované zlyhania týkajúce sa použitia zdrojov alebo rozhodnutí o produkcii ovplyvňujú každý z sektorov ekonomiky. V nijakom z vládou kontrolovaných odvetví sa nič nestane nezávisle od rozhodnutia plánovačov, ktorí sa budú snažiť napraviť svoje chyby. Každý priamo pociťuje dôsledky zlých rozhodnutí plánovačov a musí čakať, kým títo plánovači nevymyslia a neuskutočnia plán, ako spôsobený problém napraviť.

Monetárne centrálné plánovanie

Rovnako to platí o monetárnom centrálnom plánovaní, kde zmeny ponuky peňazí vychádzajú z jedného centrálného zdroja. Sú určované rozhodovaním centrálnych plánovačov a ich predstavou o monetárnej koncepcii ohľadom „optimálneho“ či želaného množstva peňazí, ktoré by malo byť v ekonomike k dispozícii. Ich rozhodnutie môže nepriamo ovplyvniť štruktúru úrokových sadzieb a trhovú štruktúru relatívnych cien. Nevyhnutne to so sebou nesie zmeny vo všeobecnej hodnote alebo kúpnej sile peňažnej jednotky. Politiky menových centrálnych plánovačov pôsobia naprieč ekonomikou. Môžu byť príčinou inflačnej špirály, všeobecného ekonomického poklesu alebo dokonca depresie.

Oponenti centrálného plánovania argumentujú, že výskyt takýchto omylov by bol menej častý a rýchlejšie odhaliteľný v systéme konkurenčného slobodného bankovníctva. Každá banka, ktorá by svoju menu podrobila nadmernej emisii, by čoskoro objavila svoju chybu prostredníctvom spätnej väzby vo forme straty zlata alebo iných rezerv a výberu peňazí od svojich vkladateľov. Banka by sa snažila vyhnúť riziku straty dôvery svojich klientov.

Efekt expanzívnej menovej politiky súkromnej banky by bol lokalizovaný tým, že iba ich bankovky a šeky by zvyšovali ponuku peňazí z dôvodu dodatočného miňania tých, ktorým banka poskytla ďalšie úvery. Nemôže sa tak vyvolať monetárna expanzia naprieč celým bankovým systémom ani vytvoriť celoeconomický cenovo inflačný efekt.

Výhody trhovej súťaže

Na trhu majú jednotlivci slobodu kreatívne meniť existujúce štruktúry produkcie a spotreby spôsobmi, o ktorých si myslia, že uskutočnia život lepším a menej nákladným pre nich samotných a aj pre ostatných členov spoločnosti.

Kdekoľvek existuje legalizovaný monopol, privilegovaný producent je chránený pred možnými konkurentmi a ich alternatívnou ponukou, ktorú by spotrebiteľia mohli uprednostniť. V takto politicky chránenom sektore ekonomiky je inovácii buď bránené alebo jej rozvíjanie je spomaľované.

Tento všeobecný argument v prospech trhovej ekonomiky a proti politicky určenému (administratívne) monopolu je platný aj v oblasti peňazí a bankovníctva. Výhoda trhovu zvolených peňazí je tá, že reflektuje preferencie a použitie výmeny samotných účastníkov. Oni sami na trhu určia, ktoré komodity ponúkajú tie kvality a charakteristiky najužitočnejšie a najvhodnejšie pre to, aby boli prostriedkom výmeny. Ako presvedčivo demonštrovali ekonómovia rakúskej školy na čele s F. A. von Hayekom, kým sú peniaze jedným z tých spoločenských inštitútov, ktoré sú „výsledkom ľudských konaní, nie zámerných plánov“, zostávajú spontánne zloženým výsledkom viacerých individuálnych volieb vykonaných slobodne s cieľom predať a kúpiť na trhu.

Program pre menovú slobodu

Aké kroky by mali byť vykonané k posunutiu nielen americkej ekonomiky smerom k režimu menovej slobody? Minimálne by mali obsahovať nasledovné:

1. odstránenie každej legislatívy centrálného bankovníctva poskytujúcej vláde a jej agentúram právomoc a kontrolu nad menovým a bankovým systémom,

2. zrušenie legislatívnych noriem vymedzujúcich zákonné platidlo, ktoré vláde dávajú právomoc špecifikovať prostredníctvom akého výmenného prostriedku majú byť hradené všetky dlhy a iné finančné záväzky. Jednotlivci si na základe zmluvy vedia určiť, aký spôsob platby je pre nich najviac uspokojujúci s cieľom uspokojenia všetkých finančných záväzkov a povinností, ku ktorým sa zaviazali,

3. zrušenie všetkých obmedzení a regulácií slobodného vstupu do podnikania v bankovníctve,

4. zrušenie všetkých obmedzení týkajúcich sa práva súkromných bánk na vydanie vlastných bankoviek a otvorenia účtov v cudzích menách, v zlate či striebre,

5. odstránenie všetkých vládnych pravidiel, zákonov a regulácií týkajúcich sa bankových rezerv, úrokových sadzieb a kapitálovej primeranosti,

6. odstránenie všetkých vládou stanovených požiadaviek na bankové poistenie vkladov. Akékoľvek podmienky a dohody ohľadom poistenia vkladov medzi bankami a ich klientmi a medzi asociáciami bánk majú byť súkromné, dobrovoľné a na základe trhových podmienok.

Pri neexistencii vládnych regulácií a kontroly monopolov by sme mali slobodný menový a bankový systém, ktorý nie je potrebné vytvoriť, naplánovať, navrhnúť ani podporovať. Trhovo konformný systém by vznikol prirodzene. Systém menovej slobody by bol zároveň dôležitou súčasťou pre vytvorenie skutočnej spoločnosti slobodného trhu.

Autor je profesor ekonomie na Northwood University (USA).

Na pozvanie KI prednáša dňa 11. marca 2013 v Banskej Bystrici a dňa 12. marca 2013 v Bratislave v rámci cyklu CEQLS.

Preložil Ľuboš Mikuška, spolupracovník KI.

S EUROZÓNOU NA VEČNÉ ČASY?

Peter Gonda

„Voči euru niet inej alternatívy. Ak sa zrúti, zanikne historický projekt Európy. Stroskotá Európa,“ v týchto slovách Angely Merkelovej je odkaz zástancov súčasnej európskej integrácie. Znie to ako „s eurozónou na večné časy“. Realistický pohľad však napovedá, že už dnes – s eurozónou – sme na pokraji finančného kolapsu, sociálnych nepokojov, konfliktov a rastúceho nacionalizmu v centralizujúcej sa Európskej únii.

Mýtus jedinej možnej cesty európskej integrácie vyvracia a alternatívy prináša i naša aktuálne publikovaná štúdia. Hľadanie alternatív zdôvodňujeme aj tým, že euro je sociálno-inžiniersky experiment a nástroj centralizácie. Dnešné euro a smerovanie európskej integrácie sú zdrojmi systémových problémov, pnutí a rizík v tomto priestore.

Potápajúca sa eurozóna

Najvýpuklejším trendom finančných problémov (nielen) v eurozóne a EÚ je rýchlo rastúce zadlžovanie, v ostatných rokoch najmä rastúci verejný dlh, a to bez predpokladov jeho zastavenia a zvrátenia. Verejný dlh eurozóny za obdobie rokov 2008-2011 vzrástol o 1,7 bilióna eur, teda o približne 5000 eur v prepočte na obyvateľa eurozóny. Verejné dlhy sú najmä výsledkom kumulovania každoročných deficitov verejných financií. Tie sa prehľbujú v krajinách po ich začlenení do eurozóny a väčšina z nich dnes hospodári s vyšším deficitom ako 3% HDP.

Keďže väčšina vlád v eurozóne má aj primárne deficite (nižšie príjmy ako neúrokové výdavky), snehová guľa eurodlhu sa rýchlo nabaľuje. Nie je vidieť ani iné predpoklady zvrátenia, či aspoň zastavenia tohto trendu. Chýba ochota alebo odvaha vládnych politikov (výraznejšie) privatizovať a z toho znížiť verejný dlh. Zvýrazňuje to aj nízka produkčná schopnosť v krajinách eurozóny a osobitne zaostávanie ekonomického rastu za úrokovými sadzbami, najmä v krajinách periférie.

Uvedené problémy sú dôsledkami univerzálnych a osobitných (euro)príčin. Univerzálne príčiny dlhovej krízy tkvejú v dnešných centrálne plánovaných a riadených menových systémoch nekrytých mien s bankovníctvom čiastočných rezerv, v nadmerných verejných výdavkoch s ich deficitným financovaním a ich ekonomicky perverznom peňažno-dlhovou symbiózou. Menové a bankové systémy s centrálnym riadenými „peniazmi“ sú zdrojom finančných bublín, kríz a systematicky podporujú morálny hazard a zadlžovanie. Verejné zadlžovanie rastie najmä vďaka neustále rastúcim verejným výdavkom. Tie sú od konca 19. storočia spojené s prehľbovaním sociálneho štátu a s jeho pseudokultúrou zaopatrovania.

Hlbšie problémy a riziká v eurozóne vyplývajú z toho, že k zmieneným univerzálnym príčinám pridáva ďalšie. Eurozóna prináša vyššiu formu centrálného menového plánovania a znamená experiment, ktorým sa prvýkrát vytvára menová únia rôznych štátov s jednou menou a centrálnou ban-

kou, vydávajúcou symbolické a komoditou nekryté peniaze v prostredí bankovníctva s čiastočnými rezervami. Je tak dodatočným zdrojom zadlžovania, morálneho hazardu, medzištátneho externalizovania nákladov, prehľbovania cyklických výkyvov, rastu úverov a inflácie, politickej centralizácie a nestability.

Alternatívy budúceho vývoja

Prehľbovanie centralizácie únie, aj s rätúcimi reakciami a z toho vyplývajúcimi konfliktami, je najpravdepodobnejší a rizikový scenár európskej integrácie. Dotiahnutie dnešného smerovania do centrálného, sociálneho a zadlženého euroštátu predstavujeme ako najrizikovejšiu alternatívu. Jej dôsledkom by bola značná koncentrácia moci na európskej úrovni v európskej dlhovej a transferovej únii euroštátu s masívnym prerozdelením (aj) medzi krajinami, s vysokou infláciou, znižovanou prosperitou, pod stálym rizikom finančného kolapsu a neriadeného rozpadu eurozóny. Politickú centralizáciu (menovú úniu s fiškálnou v euroštáte) porovnávame s ďalšími alternatívami, ktorými je status quo (menová únia bez fiškálnej) a vývoj mimo eurozóny a EÚ alebo v rozštiepenej eurozóne a bezcolná zóna voľného obchodu.

Európska zóna slobodného trhu je žiaduca alternatíva dnešnej európskej ekonomickej integrácie

Bezcolná zóna voľného obchodu bez centrálnych regulácií a harmonizácií ako *európska zóna slobodného trhu* je predložená ako žiaduca alternatíva európskej ekonomickej integrácie. O to viac, ak by prispela k vytvoreniu severoatlantickej zóny voľného obchodu, či až svetovej zóny slobodného trhu ako konečného cieľa globálnej ekonomickej integrácie. Obdobná zóna postavená iba na európskej úrovni je nepravdepodobná a politicky takmer nepriechodná. Vyžadovala by si dohodu členských štátov o návrate miminimálne pred *Jednotný európsky akt* a zrušení harmonizácie a regulácie.

Ak v EÚ nebude možnosť zvrátiť vývoj k obdobnej bezcolnej zóne voľného obchodu a naopak, budú sa prehľbovať problémy, tak pre členskú krajinu – aj pre Slovensko, nielen pre Spojené kráľovstvo – bude opodstatnené a žiaduce vystúpiť z takej EÚ. Slovensko by prinajmenšom malo zvážiť vystúpenie z eurozóny a tým sa vymaniť aj z pasce priamych nákladov a iných systémových problémov a rizík eurozóny. Obe možnosti by však mali byť podložené vyhodnotením porovnaním ich krátkodobých a dlhodobých nákladov a výnosov, aj v porovnaní s ostatnými alternatívami.

Návrh riešenia podstaty problému

Riešenie problémov v eurozóne a EÚ si vyžaduje presmerovať európsku ekonomickú integráciu a zamerať sa na podstatu problému dlhovej krízy. Žiaduce alternatívy európskej integrácie sú akékoľvek cesty (voľnejšej a dobrovoľnej) integrácie a spolupráce, ktoré budú postavené na zdrojoch slobody a prosperity, osobitne *rešpekte k vlastníckym právam*. Nutnou podmienkou je tiež *právo na secesiu*. Európska ekonomická integrácia a spoločný trh by mali stáť na princípoch neobmedzovanej konkurencie, diverzity a zmluvnej slobody, nie na základe centrálnych harmonizácií a regulácií.

Predpokladom reálneho riešenia dlhovej krízy v EÚ je v prvom kroku ukončiť dnešné dlhodobé škodlivé opatrenia (intervencie Európskej centrálnej banky (ECB) či trvalý euroval), znížiť dlhové bremeno (napríklad z výnosov z privatizácie) a preniesť zodpovednosť od daňovníkov eurozóny na zadlženú vládu s problémom solventnosti a ich veriteľov (aj riadeným bankrotom). Kľúčovými okamžitými krokmi (ktoré sú mostíkom ku koncepcijným) sú *inflačno-dlhové brzdy*, napríklad zamedzenie financovania verejných dlhov ECB, zavedenie komoditného krytia eura alebo inej meny (na začiatku pre nové prírastky peňazí) a rezervného krytia vkladov na požiadanie (minimálne v miere podľa určenia vkladateľom a majiteľom bankového účtu), ako i razantné úspory verejných výdavkov.

V rámci koncepcijných opatrení je žiaduce dôsledne sa zamerať na odstraňovanie systémových príčin dlhovej krízy. Spomeňme *menovú reformu*, ktorej výsledkom by malo byť slobodné poskytovanie, držanie a používanie akýchkoľvek komoditne krytých a zameniteľných mien (vrátane eura), či striebra, zlata alebo iných platobných prostriedkov (vrátane súčasne existujúcich mien). Nutnou podmienkou je odstránenie legislatívnych prekážok slobodných rozhodnutí na trhu peňazí, napríklad zrušenie noriem o zákonnom platidle (eure), zrušenie peňažného administratívneho monopolu ECB, či štátom garantovaného poistenia vkladov. Súčasťou koncepcijných opatrení by mali byť aj *reformy verejných financií* (zamerané na vyrovnané rozpočty a znižujúcu úlohu štátu), liberalizácia a deregulácia aj na iných trhoch ako je trh peňazí.

Zrútenie eura by neznamenalo koniec Európy, len ukončenie v súčasnosti realizovaného europrojektu a eurozóny v súčasnej podobe. Dnešné euro a smerovanie európskej integrácie majú alternatívu. Takou je i tá, ktorú prinášame v štúdiu, ktorá je postavená na tradičných hodnotách, návrate ku koreňom bohatstva, prosperity a slobody Západu v minulosti.

Autor je riaditeľ KI a autor štúdie Eurozóna a alternatívy európskej ekonomickej integrácie, ktorú nájdete na stránke KI v sekcii ŠTÚDIE.

SAMOSPRÁVY A INFOZÁKON

Ondrej Dostál

Zhruba o rok bude na Slovensku prebiehať pohnutá verejná diskusia, akým spôsobom zmeniť zákon o slobodnom prístupe k informáciám. Reálne hrozí, že na jej konci budeme svedkami dosiaľ najväčšieho oklieštenia práva občanov na informácie.

Presadenie infozákona patrí spolu so založením Ústavu pamäti národa k historickým počinom Jána Langoša, ktorými spolu so svojimi kolegami zmenil tvár slovenskej spoločnosti. Dovtedy v podstate len deklarované právo na informácie sa stalo reálne vymožitelným a začalo sa široko uplatňovať. A prakticky okamžite sa stal trňom v oku politikov a úradníkov. Najmä takých, ktorí nie sú radi, keď sa im niekto pozerá na prsty. Je len logické, že od začiatku existujú tlaky na jeho zmenu. Zámienky bývajú rôzne. Najčastejšie však prílišné zaťaženie úradov vybavovaním žiadostí o informácie a šikanovanie úradov kverulantmi a notorickými žiadateľmi o rôzne bizarné informácie.

Nič nového pod slnkom

Volanie po zmene infozákona sa objavilo už mnohokrát. Nikdy nebolo úplne jasne a jednoznačne sformulované, čo všetko by sa malo zmeniť a ako presne, ale jasná bola vždy snaha posilniť postavenie (jazykom zákona povedané) povinných osôb voči žiadateľom, čiže úradov voči občanom. Vždy sa však veľmi hlasno ozvala občianska verejnosť a politická moc sa radšej vyhla konfrontácii a do zásadnejších zmien infozákona nešla.

Obavy o možné restriktívne zásahy do práva na informácie existovali pri každom otvorení infozákona. Dokonca aj pri návrhoch noviel, ktoré upravovali parciálne záležitosti typu špecifickej úpravy poskytovania informácií osobám so zmyslovým postihnutím. Vzhľadom na bežnú prax slovenského parlamentu totiž nikdy nemožno vylúčiť, že sa tesne pred záverečným hlasovaním kdesi vynorí pozmeňujúci návrh, ktorý zásadným spôsobom zmení schvaľovaný zákon bez toho, aby k návrhu mohla prebehnúť akákoľvek verejná diskusia.

Prečo práve samospráva?

Zmena infozákona je znovu na programe dňa. Či – aby sme boli presní – na programe roka. Vláda uznesením z 21. novembra 2012 uložila ministrom spravodlivosti predložiť do 31. marca 2014 návrh novely zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Za bezprostredným impulzom k schváleniu tohto zámeru tentoraz stojí samospráva. Spomínané uznesenie totiž bolo súčasťou balíka uznesení, ktoré vláda schválila počas prerokovania bodu *Správa o niektorých problémoch v oblasti územnej samosprávy a návrhy na ich riešenie*.

Samosprávy majú s infozákom problém dlhodobo. Tvrdia, že ich zaťažuje a že plnenie povinností vyplývajúcich z infozákona predstavuje pre ne väčší problém než napríklad pre štátnu správu. Bolo by nespravodlivé tvrdiť, že všetky samosprávy sa k infozákom správajú nepriateľsky. Existujú aj pozitívne príklady, kde samosprávy idú v transparentnosti ďaleko nad rámec toho, čo je nevyh-

nutné na základe zákona, a ich skúsenosti môžu slúžiť ako nasledovateľný príklad nielen pre iné mestá a obce, ale pre všetky povinné osoby, ba dokonca ukazujú cestu k žiaducim zmenám legislatívy.

Existujú však aj prípady úplne opačné. Prípady opakovaného nerešpektovania infozákona samosprávami. Mnohým samosprávnym samovládcom možnosť pozeráť sa im na prsty reálne znepriemňuje život. Kým na celoštátnej úrovni funguje vláda pod oveľa väčším dohľadom parlamentnej opozície, celoštátnych médií i celej verejnosti, na úrovni samospráv miest a obcí sa mnohé veci dejú v takpovediac v informačnom zázvetri a práve využívanie infozákona často narúša stojaté vody komunálnej politiky.

Preto asi nie je úplne náhodné, že impulz k prehodnoteniu infozákona prišiel z prostredia Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS). Ficova vláda sa rada chopila zámenky niečo s tým otravným zákonom urobiť, keď už samospráva volá po jeho zmene. Veď vlastne len vychádza v ústrety hlasom prichádzajúcim zdola.

Využívanie infozákona často narúša stojaté vody komunálnej politiky

Vzájomné alibi

Zaujímavosťou je, že zo strany ZMOS zaznela požiadavka na zmenu zákona iba vo veľmi obmedzenom a jasne konkretizovanom rozsahu. Vládou prerokovaná *Správa o niektorých problémoch v oblasti územnej samosprávy* obsahuje aj návrhy na legislatívne opatrenia vychádzajúce z priorit snemu a záverov Rady ZMOS, z ktorých jeden sa týkal aj infozákona, a to nasledovne: „V zákone o slobodnom prístupe k informáciám stanoviť spodnú hranicu pre zverejňovanie zmlúv, objednávok a faktúr na úroveň 1.000 eur a z režimu povinne zverejňovaných zmlúv vyňať zmluvu uzatváranú obcou v súlade so všeobecne záväzným nariadením obce, ak toto záväzne upravuje podstatné náležitosti a podmienky pre uzatváranie zmlúv.“

Do schváleného uznesenia vlády sa však dostala podstatne širšia formulácia. Vláda uložila ministrom spravodlivosti predložiť návrh novely zákona o slobodnom prístupe k informáciám „s cieľom riešiť problémy vyplývajúce z aplikačnej praxe vrátane problémov orgánov územnej samosprávy pri vykonávaní tohto zákona“. Riešiť problémy vyplývajúce z aplikačnej praxe je presne to, po čom bažia duše odporcov infozákona už dvanásť rokov a pod čo sa môže skrýť prakticky čokoľvek.

Pripomeňme len, že predkladateľom celého materiálu, a teda aj príslušného uznesenia, bol sám predseda vlády a že tento bod vláda prerokovala v prítomnosti celej generality ZMOSu aj predsedov vyšších územných celkov. Vláda a samosprávy si tak v snahe oklieštiť infozákon poskytli vzájomné alibi. Fico sa môže vyhovárať, že ide meniť infozákon na žiadosť ZMOSu. A ZMOS sa môže tváriť, že z jeho strany zaznela len požiadavka

na konkrétne drobné zmeny a že sa na základe toho vláda rozhodla pripraviť rozsiahlejšiu novelu, to už je predsa jej vec.

V stopách „zjavnej nerozumnosti“

Infozákon sa tak ocitá zrejme v najväčšom ohrození za celú svoju existenciu. Doteraz existovali obavy, že sa niekto pokúsi pozmeňujúcim návrhom k inak neškodným novelám prepašovať do infozákona nejaké problematické ustanovenia. Teraz má na budúci rok plánovaná novela snahu o oklieštenie práva na informácie zapísanú v rodnom liste.

Útok sa môže začať. V médiách sa už ozýva hlasná delostrelecká príprava v podobe článkov o šikanovaní úradov občanmi. Ťažko asi spochybniť, že sa nájdu aj kverulanti, ktorí žiadajú o informácie samoučelne, či dokonca so zámerom skomplikovať život úradom. Ak aj odhladieme od toho, že aj opačných príkladov neochoty úradov poskytnúť informácie korektným spôsobom by sa našlo prinajmenšom porovnateľne, podstatnejšie, že správnym riešením iste nebude dať úradom právo rozhodovať, ktoré informácie poskytnúť a ktoré nie, prípadne komu áno a komu nie.

Pred šiestimi rokmi sa poslankyňa SMERu Edita Angyalová pokúsila do infozákona dostať ustanovenie, podľa ktorého by úrady mohli odložiť žiadosť o informácie, ktorá je zjavne nerozumná. Posúdenie toho, čo je zjavne nerozumné, by ostalo na úradoch. Jej návrh sa vo februári 2007 nepresadil, lebo ho po kritike sama stiahla. Ak sa vláda budúci rok vláda pokúsi presadiť čosi podobné alebo iným spôsobom umožní úradníkom subjektívne posudzovať infožiadosti, bude to popretie základných princípov infozákona. Princípov, ktoré hovoria, že čo nie je tajné, je verejné, že právo na informácie má každý a že úrady nemajú právo skúmať dôvody, pre ktoré žiadatelia o informáciu žiadajú. Škody, ktoré by takéto narušenie základných princípov infozákona mohlo napáchať, by boli oveľa vážnejšie, než úlava, ktorú by niektorým úradom poskytlo od kverulantov.

Aktívne zverejňovanie

Správnou cestou nie je sťažovanie prístupu k informáciám, ale aktívne zverejňovanie čo najväčšieho množstva informácií na webstránkach úradov v prehľadnej forme umožňujúcej jednoduché vyhľadávanie informácií. Čím viac informácií bude takto zverejnených, tým menej budú mať ľudia dôvod obracať sa na úrady s otázkami, na ktoré si budú vedieť bez problémov a rýchlejšie nájsť odpoveď sami. A prospeje to aj úradom, ktoré budú môcť žiadateľov vybavovať jednoduchšie a rýchlejšie tým, že im zašlú odkaz na informáciu, ktorú už majú zverejnenú na svojom webe.

Jediný, kto by z toho prospech nemal, sú tí úradníci a politici, ktorí majú záujem na obmedzení infozákona. Ako to myslí vláda, uvidíme najneskôr do roka a do dňa.

Autor pôsobí v KI.

REFORMA VZDELÁVANIA JE VECOU CELEJ SPOLOČNOSTI Zuzana Zimenová

TREND Holding a OZ Nové školstvo ako organizátori iniciatívy Verejná komisia pre vzdelávaciu politiku zverejnili závery a samotnú správu z prvého stretnutia pracovnej skupiny slovenských odborníkov na vzdelávanie, verejné financie a komunálnu reformu, ktoré sa uskutočnilo dňa 18. januára 2013. Na pozadí diskusií o fínskom systéme vzdelávania a jeho modeli financovania, ktorý pred Verejnou komisiou pre reformu vzdelávacej politiky prezentoval expert Fínskej národnej rady pre vzdelávanie Leo Pahkin v rámci verejnej prednášky a následného workshopu, sa účastníci pracovnej skupiny zhodli na základných princípoch, ktoré by mali rámcovať ďalšiu odbornú aj verejnú diskusiu o postupe reformy vzdelávania na Slovensku.

Pre napredovanie reformy školstva na Slovensku považujú účastníci workshopu Verejnej komisie pre reformu vzdelávacej politiky za dôležité:

- dôsledne uplatňovať v praxi nosnú líniu školského zákona, ktorá stavia do centra školského systému nie školy, ale výchovno-vzdelávacie programy, nie školské budovy, ale žiakov a ich vzdelávacie potreby; účelom systémových zmien v školstve je skvalitnenie vzdelávacích služieb a podpora žiakov pri prekonávaní prekážok v učení a pri rozvoji ich talentu,
- ponechať základné a stredné školy v kompetencii miestnych a regionálnych samospráv, prehĺbiť ich zodpovednosť za efektívne fungovanie škôl a za kvalitu ich výchovno-vzdelávacieho procesu,
- motivovať samosprávy na regionálnej a miestnej úrovni k vytváraniu zmysluplných lokálnych vzdelávacích politík, ktoré dokážu reflektovať potreby obyvateľov a prinášať konkrétne riešenia ich špecifických problémov,

- zastaviť vyostrovanie napätia medzi jednotlivými zriaďovateľmi škôl, zmierniť konkurenčný tlak v školskom prostredí a vytvoriť podmienky na spoluprácu zriaďovateľov škôl; pestrosť vzdelávacej ponuky by nemala závisieť iba od atraktívnosti školských programov, ale aj od schopnosti rôznych zriaďovateľov škôl vytvárať v danej lokalite spoločný rámec vzdelávacích služieb,

- eliminovať nezdravú schizofréniu v úlohách miestnej samosprávy, ktorá je nútená vstupovať do konkurenčného boja so školami neštátnych zriaďovateľov a zároveň má realizovať zmysluplnú lokálnu vzdelávaciu politiku, podporujúcu rozvoj všetkých škôl bez ohľadu na zriaďovateľa,

- podporiť realizáciu plánovanej municipalizácie Slovenska, ktorá v tom môže zohrať kľúčovú úlohu; municipality by sa mohli stať garantom tých výkonov v oblasti vzdelávania, ktoré v súčasnosti presahujú možnosti miestnej samosprávy a ktoré „uviazli“ v procese decentralizácie na úrovni ministerstva školstva, resp. sa na túto úroveň postupne vracajú,

- zachovať adresný spôsob financovania na žiaka, ktorý vniesol do školského systému transparentnosť pri investovaní verejných zdrojov do vzdelávania, spravodlivosť a individuálnu podporu žiakov. Aby mohol tento účel naozaj plniť, je potrebné upraviť špecifikácie, ktoré vstupujú do vzorca na výpočet jeho výšky a naplniť ho vyšším objemom financií.

Autorka je analytička a editorka Portálu o reforme vzdelávania www.noveskolstvo.sk. Spolu s Fedorom Blaščákom zastupujúcim TREND Holding organizuje iniciatívu Verejná komisia pre vzdelávaciu politiku, ktorá bola odštartovaná v januári 2013.

UDIALO SA :

1) Dňa 26. januára 2012 KI v spolupráci so Združením občanov miest a obcí Slovenska (ZOMOS) organizovali v obci Vinodol workshop na tému **Právo na dobrú samosprávu**. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

2) Dňa 28. januára 2013 bolo v rámci projektu **Hodnotenie samosprávnych opatrení (HSO)**, ktorý realizuje Centrum pre hospodársky rozvoj (CPHR), zverejnené hodnotenie za obdobie október – december 2012. Jedným z hodnotiteľov je i analytik KI **Dušan Sloboda**. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

3) Dňa 28. januára 2013 v rámci januárového kola Café Európa 2013 na tému **EÚ nás stojí príliš veľa!** V Košiciach polemizoval analytik KI **Ivan Kuhn** v debate s Rajmundom Mirdalom z Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

4) V januári 2013 sa z okruhu ľudí KI v médiách nielen k aktuálnym témam vyjadrovali **Radovan Kazda**, **Ivan Kuhn** a **Dušan Sloboda**.

Viac nájdete na www.konzervativizmus.sk v sekcii ČLÁNKY, ROZHOVORY, KI KOMENTUJE, AUDIO/VIDEO KI a BLOGY.

2% Z DANE PRE KI :

Vážení priatelia,

dovoľte nám, aby sme Vás i tento rok oslovili s prosbou o venovanie Vašich 2% z dane z príjmu. V predchádzajúcich rokoch KI i vďaka Vašej podpore mohol realizovať viaceré projekty a akcie. Budeme radi, ak využijete túto možnosť a vyjadríte nám Vašu podporu i touto cestou.

Všetky potrebné informácie o postupe a spôsobe darovania 2% z dane nájdete na našej webstránke v sekcii ASIGNÁCIA 2%.

Ďakujeme!

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. ŠTEFÁNKA
CONSERVATIVE
INSTITUTE

KP KLUB PODPOROVATEĽOV
KI KONZERVATÍVNEHO INŠTITÚTU
M. R. ŠTEFÁNKA

Napriek doterajším aktivitám a dosiahnutým výsledkom sme na hranici finančnej udržateľnosti. Založili sme preto Klub podporovateľov Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika (KPKI).

Cielom je získať súkromné zdroje na pokračovanie a rozvinutie našich aktivít a vytvoriť komunitu hodnotovo blízkych ľudí, s ktorými môžeme spoločne zdieľať, efektívnejšie presadzovať a brániť tradičné a historicky overené hodnoty.

Členom KPKI sa môže stať každý, kto podporí KI ročným príspevkom vo výške minimálne 30 eur a vyplní kontaktný formulár.

Viac informácií o možnostiach podpory nájdete na webstránke KI na adrese www.konzervativizmus.sk v sekcii PODPORTE NÁS.

Ďakujeme!